

Bratři a sestry,

lidské tělo a celá lidská bytost je Boží zázrak. A možná největším divem Tvůrce je oko. Máme oči, kterými vidíme věci i lidi a vůbec život, kterého jsme součástí. Smíme veškerou tu krásu stvoření sledovat, popisovat, fotografovat a třeba i malovat. Oko je přitom zvláštní orgán těla. Je totiž výjimečné – v neobyčejné citlivosti. Každému z nás se asi někdy stalo, že nám něco do oka spadlo. A stačí často jen droboučká, skoro mikroskopická částice, a dostaví se nepříjemná, bolestivá reakce, že člověk někdy musí vyhledat lékařskou pomoc.

To není ale vše. Oko totiž není jen zrakový orgán. Ne nadarmo se někdy říká, že oči jsou okna do duše. Ne nadarmo Ježíš jinde v kázání na hoře řekne, že světlem těla je oko a je – li tvé oko čisté, celé tělo bude mít světlo a naopak. A známe i jiné podobenství o dělnících na vinici, kde pán vinice řekne služebníkov, který se cítil ukřivděn: „Copak tvé oko závidí, že jsem dobrý?“ Ano – na očích se někdy pozná, co je v srdci. Může se v nich zračit láska, ale taky zloba, závist, nenávisť. A právě proto když Ježíš mluví o našem lidském nešvaru posuzovat a odsuzovat druhé, mluví právě o tolik citlivém oku – a o třísece dráždicí rohovku.

V souvislosti s tím, co jsme si o oku pověděli, je ta tříška zvláštní. Když nám do oka něco spadne, pořádně nám to dá zabrat. A musel to vědět taky sám Ježíš, který vyrostl v truhlářské dílně a jistě mu čas od času taky vletěla do oka nějaká ta pilina. Tím spíše se nechce věřit, že by někdo třísku v oku necítil, tím spíše kdyby šlo o trám, jakkoli je toto vyjádření obrazné a my tomu jistě rozumíme. Ne, skutečně není myslitelné, aby člověk nevěděl o břemenu ve svém oku. Nejen že se nedá přehlédnout, ale je to situace, kterou nelze vydržet bez toho, že by člověk dříve nebo později potřeboval pomoc. A tedy platí, že když někdo halasně mluví o třísece v cizích očích, tak moc dobře musí vědět taky o tom svém trámu. A v oblasti naší duše by se pak dalo říci, že ten, kdo rád sleduje smetí v duších a v životech bližních, sám dobře ví, kde jej samotného bota tlačí. Sám dobře ví, co jej samotného trápí a v čem všem on sám selhává. A není těžké si pak domyslet, že lidé, kteří jsou plni nejen kritiky, ale hlavně posuzování, odsuzování druhých, mají sami se sebou co dělat a svoje vlastní bolesti a zranění si léčí tím, že se snaží zcela nešťastně léčit své bližní, často možná dokonce ty ve skutečnosti zdravější a vyrovnanější nežli jsou sami. Patří sem i prachobyčejná pomluva – ta už se vůbec ani nesnaží ty třísky v očích druhých vytahovat. Prostě je to jen jedovaté slovo, které nejde vzít zpět. A pomluvy mají svůj styl, svůj rituál. A často je to na hraně, často to vypadá nevinně, jako že vlastně ani nic nezaznělo. „Já nevím, on je to sice asi dobrý člověk, ale je takový divný, cosi mi na něm vadí.“ Nechci pomlouvat, ale ...

Ten, kdo hledí do očí druhých s nepřátelstvím, s odsudkem a bez lásky, uvidí v těch očích jako v zrcadle sám sebe. Sudiči a škarohlídi vidí sami sebe v očích svých obětí. Vidí vlastní chyby, vlastní zapšklost, vlastní nedokonalosti. Vidí ne jednu, ale mnoho třísek. Tak to s námi žel bývá – a s každým z nás alespoň někdy, že na druhých nám nejvíc vadí právě to, co by nám mělo vadit především na nás samotných. To je to tajemství té třísky. Vlastní trám ne že nevidíme, ale vidět nechceme. A protože nás ve skutečnosti bolí, svědí a píchá, máme sami strach z potřebného zákroku. Třísku v očích těch druhých, která je vlastně jen odrazem toho našeho vlastního trámu, vidíme snadno a okamžitě a tváříme se, že právě s ní bychom si tak dobře věděli rady. A je velmi nesnadné si tuhle prostinkou skutečnost čestně přiznat.

Je to tak nesnadné, že lidí, kteří budou druhým nabízet vytažení jejich třísek, je stále dost a vždy bude. Onen princip odstraňování vlastních chyb u těch druhých, je jednak sám o sobě zvrácený, ale současně nelogický a nesmyslný. Nejlépe se k tomu asi hodí slovo pokrytectví. A to především v tom, že je to podlost, rána pod pás. Kdo chce tahat třísky z očí druhých a nechce vidět vlastní, ten chce současně vypadat jako dobrodinec – chce vypadat bohulibě a svatě. To, co je ve své podstatě projevem nelásky, chce vypadat vznešeně jako služba bližnímu. Je to potom vlastně něco jako trhání zdravých zubů pod falešnou a zlou záminkou péče o druhé. Takto ale Kristův učedník nejedná. Spíše je to styl jednání inkvizice. Takto jednají kontroloři víry a slídiči ve svědomí druhých. Ježíš ovšem o tomto způsobu jasně řekne: „Kdo soudí druhého, byť si pod těmi nejvznešenějšími záminkami, riskuje odsouzení vlastní. Jaká břemena kladete na druhé, taková budou vložena na vás.“ Jednoduchá a zřetelná rovnice. Toho se varujte !

Jak podstatný rozdíl je v tom, s čím vstoupil do našeho světa Kristus ! On nepřišel, aby nás ponížil, pomluvil, zneuctil. On nepřišel, aby slídlil, kde a jak by nás mohl odsoudit. Přišel, aby nás zachránil. Aby na nás projevil svou lásku. Aby svou láskou přemohl naši zlobu a naši nenávisť. Jak bychom my mohli s bližními jednat povýšeně a sudičsky, když on sám, Boží syn, se pro nás ponížil až ke smrti ? On sám a jediný je ten, kdo neměl ve svém oku žádnou třísku a žádný trám, a jedině on sám je nejlepším lékařem našich bolavých srdcí a duší.

Zde si možná položíme otázku: to si tedy třísek v očích druhých nemáme všimnout vůbec ? Není pak taktičtější a bezpečnější nešvary druhých přehlížet ? Nemluvit o nich ? Neřešit je vůbec ? Všimněme si toho, že ani nic takového Ježíš neříká. Podle něj je dokonce správné ty třísky z očí druhých vytahovat. Není lhostejné, zda je tam mají nebo ne. Je mnoho bolavých srdcí a duší, je mnoho očí zalitých slzami. A za ty dokonce neseme odpovědnost ! Ale je navýsost moudré nejprve vyjmout trám z oka vlastního. Smíme tedy napravovat druhé. Smíme moudře a citlivě ukazovat na jejich chyby. Smíme jim sdělit, že mají třísku v oku. Smíme dokonce hasit i to, co nás nepálí. Ale máme tak činit pokorně jako ti, kdo jsou stejně postižení. Spěchejme na pomoc jako ti, kteří museli nejprve sami sobě vytáhnout kládu, nebo si ji nechat vytáhnout někým jiným. A pak teprve spěchají pomoci bližnímu, ale ne jej urazit, zesměšnit a zneužít jeho chyb a slabostí. Říkáme, že je dobré a křesťanské myslet nejprve na druhé a až potom na sebe. Tady je to opačně: nejdřív moje tříska, nebo můj trám, potom tříska druhého člověka. Představa, že někomu trčí trám z oka a přesto si myslí, že přesně ví, kde má trám v oku ten druhý – to je legrační, je to skoro groteska a humorista by to jistě krásně zkarikoval. Ti, kdo Krista následují, smějí a mají být pozorní k bolestem a potřebám bližních. Pomáhat mají jako Kristovi služebníci, kteří jsou sami na pomoc odkázáni.

K našemu oddílu patří možná trochu překvapivě také slova o perlách, sviních a psech. Jak to souvisí s tím vším, co bylo řečeno před chvílí ? Co jsou to perly ? Kraličtí praví ve svých poznámkách, že jsou to „věci nejdražší a nejčistší – jako jest Slovo Boží.“ Perly jsou zde shrnutí všeho čistého a svatého jako přímý protiklad k tomu, co je naopak nečisté / svině a psi jsou nečistá zvířata /. Neznesejte to, co je vzácné a svaté. Je jedno podobenství o perle, která představuje Boží království. Souvislost s posuzováním druhých by snad mohla být asi takováto. Nelze dělat druhým pořádek v životě jen v morálním smyslu. Pro křesťana to musí být vždy spojeno s Kristovým evangeliem, které je povolán nést. Kristus sám je vtěleným Božím slovem – a mluví. My jeho slova jen tlumočíme a sami sebe musíme nejprve vystavit zvěsti evangelia, která mění život člověka, hojí rány a ukazuje na třísky v našich očích, které je nutno vytáhnout.

Může se stát – a stává se to často, že slova evangelia někdo prohlásí za naivní povídačky. Že se jim vysměje a odmítne je. Prohlásí ať mu s Kristem dáme pokoj. V takovém případě je zvěstování evangelia pak už zbytečné. Křesťan není obchodní cestující, který musí prodat za každou cenu. Nepotřebuje se podbízet. Slovo Boží smí přijmout každý, ale taky nemusí. A člověk není soudcem ani tady.

Psi a svině – nejsou to přece jen tvrdá slova ? Nedeklasují člověka, i když evangelium odmítá? Máme snad mluvit o nevěřících jako o psech? Jednak ta slova mluví Ježíš a ne člověk. A pak je to taky přece jenom přirovnání. On neprohlašuje nikoho za nečisté zvíře. Ale chce povědět, že nabízet evangelium někomu kdo o to nestojí, je jako dávat psům svaté věci a perly sviním. Ani není možné nabízet službu někomu, kdo si myslí, že si vždy vystačí a pomůže sám. Takové počínání je marné a nikam nevede. A někdy se může dokonce dostavit i hněvivá, až agresivní reakce. To však připomíná Ježíš svým učedníkům – aby i s tím počítali, že se to dít bude, a aby se nenechali odradit. A aby se pokusili rozeznat a rozpoznat, kdy tato situace nastane a kdy předkládat evangelium lidem skutečně nemá smysl.

Pomáhat a sloužit – to je naše křesťanské poslání ve světě. Ve druhé půli církevního roku si tohle křesťané odpradávná připomínali. Ale je třeba dodat, že opravdově a bez přetvářky může sloužit jen ten, komu samotnému bylo pomůženo a kdo sám potřeboval a stále potřebuje službu a pomoc. Amen.

Modlitba: Pane, potřebujeme službu druhých, potřebujeme tvou pomoc a tvoje požehnání. Nejsme a nikdy nebudeme dost zralí na to, abychom se jen skláněli k druhým a sami nepotřebovali oporu a povzbuzení. Pokorně to vyznáváme. Varuj nás falešné sebejistoty, která jen ve skutečnosti maskuje vlastní zraněnost a bezradnost. Amen.